

Imam an-Nawawiy and His Islamic Law Works Development

Abdulahdee Sabuding

Reviewed by: Associate Prof. Dr. Salmey Edawati Yaacob

Abstract

This article aims 1) to study the scholarship of Imam an-Nawawiy and, 2) to study his Islamic law works. The study is documentary collecting data from his works and other documents by Muslim scholars in the same field, and using deductive and inductive analytical methods. The study resulted in finding that 1) Imam an-Nawawiy is a great Muslim scholar in Hadith, Ulum al-Hadith, autobiography, Arabic language, Islamic ethics, education, and Islamic law. He is one of Ahli as-Sunnah wa al-Jamaah. He was born in H. 631 and died in 676 at Nawa town in Syria. He was wellknown for his Islamic law works such as al-Majmua' Shar al-Muhadhdhab which has been very important to Thai Muslim community. He also introduced Islamic law issues of Madhhab as-Shafiee in particular and of others in general

Keywords: Imam an-Nawawiy; *Majmu'*; as-Shafiee

อิมามอันนะวะวีย์กับการพัฒนาฟิกฮุนนิพนธ์

อับดุลฮาดี สะบูดิง¹ อับดุลเลาะ การ์รีนา²

บทคัดย่อ

¹ ดร.(อิสลามศึกษา) อาจารย์ประจำแผนกอิสลามศึกษา ภาควิชาอิสลามศึกษา
วิทยาลัยอิสลามศึกษา มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี

² ดร.(อิสลามศึกษา) รองศาสตราจารย์ ภาควิชาอิสลามศึกษา วิทยาลัยอิสลามศึกษา
มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี

บทความนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาความเป็นอุลามาอของอิมามอันนะวะวีรีย์ และศึกษาฟิกฮุนนิพนธ์ของอิมามอันนะวะวีรีย์ โดยใช้วิธีการศึกษาเชิงเอกสารจากตำราของอิมามอันนะวะวีรีย์และเอกสารต่างๆ ของนักวิชาการมุสลิมที่เกี่ยวข้อง วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้วิธีการอุปนัยและนิรนัย ผลจากการศึกษาพบว่า อิมามอันนะวะวีรีย์ เป็นอุลามาอ ด้านหะดีษและอุลุมหะดีษ ด้าน อดัตตะรอฎีม และ อัลลุลูฮอฮ์ ด้าน อัลอาดาบ และ อดัตตารียะฮ์ และด้าน ฟิกฮุ ท่านเป็นอุลามะอฮ์สุสุนนะฮ์ วัลญะมาอะฮ์ ท่านเกิดในปี ฮ.ศ. 631 และเสียชีวิตในปี ฮ.ศ.676 ที่นะวา ประเทศซีเรีย ท่านเป็นอุลามาอฟิกฮุ เห็นได้จากฟิกฮุนนิพนธ์ที่มีชื่อว่า อัลมัญมูอ ชัรหุ อัลมุฮ์ซัจบ์ หนังสือเล่มนี้เป็นหนังสือที่สำคัญ ต่อสังคมมุสลิมในประเทศไทย ท่านได้นำเสนอในประเด็นปัญหาฟิกฮุในมัซฮับอัชชาฟีอีย์เฉพาะและมัซฮับอื่นๆในภาพรวม

คำสำคัญ อิมามอันนะวะวีรีย์ มัญมูอ และอัชชาฟีอีย์

1. บทนำ

อิมามอัลนะวะวีย์เป็นอุลามาอฟิกษท่านหนึ่งจากดามัสกัส(ซาม)
สังกัดมัซฮับอิมามอัชชาฟีอี ที่มีชื่อเสียงในหลายสาขา เช่น
สาขาหะดีษและอุลุมหะดีษ สาขาอรรถศาสตร์และอัลลุ่มอฮ์
สาขาอัลอาดาบและอัตรบียะฮ์
จากการที่ท่านได้เขียนตำราสื่อถึงความอาลิม(มีความรู้รอบด้าน)ของท่าน
หนังสือและตำราของท่าน
เป็นที่รู้จักและยอมรับในบรรดาอุลามาอร่วมสมัยและปัจจุบัน หนึ่งในนั้น
คือตำรามัจญูฮ์ เป็นตำราที่อธิบายเกี่ยวกับหุก่มฟิกฮ์
พร้อมๆกับหลักฐาน และสอดคล้องกับอัลกุรอานและอัชซุนนะฮ์
และการนำเสนอทัศนะที่หลากหลาย และมีการให้น้ำหนัก(ตฺรฎีหฺ)
ซึ่งมีอิทธิพลต่อประชาชาติมุสลิมสังกัดมัซฮับอิมามอัชชาฟีอี อย่างมาก

2. ชีวิตประวัติอิมามอันนะวะวีย์

อิมามอันนะวะวีย์ ชื่อเต็มว่า อิมามอัลหาฟิซ อัลชัยค อัลอิมาม
มุหฺยิดดีน อับู ซาการิยา ยะหฺยา บิน ชะรอฟ บิน มिरรอฮ์ บิน หะสัน บิน
หุสَيْن บิน มุหฺมัด บิน ญุมอะฮ์ บิน อัลหาซาม อันนะวะวีย์
ท่านอิมามอันนะวะวีย์ มีเชื้อสายต้นตอจนถึงเศาะหาบะฮ์ คือ อัลหาซาม
(อัลสะคอวี มปป: 3) ส่วนอันนะวะวีย์ ชื่อหมู่บ้านของท่าน อันนะวา
เขตहारอน จังหวัด ดารอา ทางตอนใต้ของเมืองดะมัสกัส ประเทศซีเรีย
และท่านได้ถูกขนานนามว่า อับู ซาการิยา เนื่องจากว่า คนที่ชื่อ
ยะหฺยาในประเพณีอาหรับจะถูกขนานนามว่า อับู ซาการิยา
และท่านได้ขนานนามว่า มุหฺยิดดีน หมายถึง ผู้ฟื้นฟูศาสนา
และอิมามอัลหาฟิซ หมายถึง มีหะดีษ จำนวนแสนหะดีษพร้อมกับสะนัด
ท่านเกิดในเดือน มุหฺรอม ปี ฮ.ศ. 631 ตรงกับปี ค.ศ. 1233
และท่านได้เสียชีวิตในวันพุธที่ 24 รอยบ ฮ.ศ. 676 ตรงกับ ค.ศ. 1277
ณ. ที่นะวา ทางตอนใต้ของเมืองดะมัสกัส ประเทศซีเรีย ท่านอายุ 45 ปี
(อิบน์ อะญอฮ์, มปป: 3)
ก่อนที่จะเสียชีวิตท่านได้เดินทางไปมักกะฮ์เพื่อประกอบฮัจญ์
พร้อมกับบิดาและมารดาของท่าน และได้ไปมะดีนะฮ์
หลังจากนั้นท่านได้เยี่ยมมัสยิดบัยตุลมักดิส

หลังจากนั้นท่านได้ล้มป่วยไม่นานท่านก็กลับสู่เมตตาของอัลลอฮ์
(อับดุลฆอนีย์ อัลดัตกร, 1994: 197)

3. ประวัติการศึกษา

อิมามอันนะวะวีรีย์ เริ่มท่องอัลกุรอาน เมื่ออายุ 10 ปี ท่องทั้งเล่ม ช่วงวัยเข้าสู่บรรลุดีภาวะ ที่นะวา (สุบฮีย์ อัศศอลิส, 1970: 28) เมื่ออายุ 18 ปี ท่านได้ศึกษาที่ดะมัสกัส ที่มีสยิดอุมารีย์กับ ชัยค ตาญุดดีน อับดุลเราะหมาน บิน อิบรอฮีม สาขาฟิกฮ์ (อับดุลฆอนีย์ อัลดัตกร, 1994: 2) หลังจากนั้นท่านเรียนที่โรงเรียนซารอมียะฮ์ และโรงเรียนรอวาอียะฮ์ ซึ่งท่านใช้เวลาในการศึกษา 6 ปีเต็ม ในช่วงอายุ 20ปี ท่านได้วินิจฉัยประเด็นปัญหาทางศาสนาและเมื่อท่านอายุ 24 ปี ได้ใช้องค์ความรู้ที่อัลลอฮ์ประทานให้กับท่านอย่างชาญฉลาด และท่านได้สอนหนังสือที่โรงเรียนฟัชรอฟียะฮ์
ความเป็นเลิศทางวิชาการของท่าน
เป็นที่ยอมรับท่ามกลางนักปราชญ์ทั้งหลาย (อิบนุ อะฏออฮ์, มปป: 50)

4. คณาจารย์และลูกศิษย์ของอิมามอันนะวะวีรีย์

4.1 คณาจารย์ของอิมามอันนะวะวีรีย์สาขาหะดีษ เช่น

- 1) อับดุลการีม บิน กอฎีรีย์ (577-662)
- 2) อับดุลอาซีซ บิน มุหัมมัด (586-662)
- 3) คอลิด บิน ยูโซป(585-663)
- 4) อิบรอฮีม บิน หัปส(593-664)
- 5) อิบรอฮีม บิน อิซา(668)

4.2 คณาจารย์ของอิมามอันนะวะวีรีย์สาขาฟิกฮ์ เช่น

- 1) อิสฮาก บิน อัหมัด บิน อุสมาน อัลมัฆริบีรีย์(650)
- 2) อับดุลเราะมาน บิน นุห บินมุหัมมัด อัลดิมชีกีย์ (654)
- 3) ศอลลาร บิน หะสัน อัลหะละบี อัลดิมชีกีย์(670)

4.3 คณาจารย์ของอิมามอันนะวะวีรีย์สาขาอุศูลฟิกฮ์ เช่น อุมร์บิน อะลีรีย์
บิน มุหัมมัด

4.4 คณาจารย์ของอิมามอันนะวะวีรียสาขาไวยกรณ์และภาษาอาหรับ เช่น อัหมัด บิน สะลิม อัลมัสรีย

4.5 ลูกศิษย์ของอิมามอันนะวะวีรีย เช่น

- 1) อะลีย บิน อิบรอฮีม บิน ดาวูด บิน อัลอะฏออ (657-724)
- 2) สุลัยมาน บิน ฮิลาล บิน ซิบิล บิน พะลาฮ อัลยะอฟารีย(642-725)
- 3) อัลดุลเราะมาน บิน อัลดุลลอฮ (645-726)
- 4) ญูมาลุดดีน บินญุซุบ บิน อัชวากีย อัตติมิชกีย(654-742)
- 5) มุหัมมัด บิน อบีบักร บิน อิบรอฮีม อัตติมิชกีย(661-745)

อิมามอัลนะวะวีรีย

มีคณาจารย์ที่หลากหลายสาขาและเป็นที่รู้จักในสมัยนั้น เช่น มุหัมมัด บิน อะหมัด อัลมุกอดดะสีย ท่านเป็นมุฟตี และท่านมีลูกศิษย์ที่เป็นอุลามาอ มากเช่นสาขาฟิกฮ์ สาขาหะดีษ

5. ตำราและงานเขียน

อิมามอัลนะวะวีรีย ได้แต่งตำรางานเขียนเริ่มตั้งแต่อายุ 25 ปี จนถึงเสียชีวิต (656- 676) ท่านได้อุทิศทั้งกายและแรงใจทุ่มเทสุดความสามารถ

จำนวนตำรางานเขียนทั้งหมด 660 เล่ม (อัลดุลฆอนีย อัตติกร, 1994: 73) ในหลากหลายแขนงสาขาวิชา เช่น หะดีษ ชัรหะหะดีษ มุศฎอละฮะหะดีษ ฟิกฮ์ อุศูล ภาษา เป็นต้น ซึ่งท่านอิมามอัลนะวะวีรีย มีเป้าหมายในการเขียนตำรา ตามที่อัสสุยูตีย ได้อ้างถึงคำพูดของอิมามอัลอันนะวะวีรีย (721- 772) ในหนังสืออัลมันฮัจญ์ของท่าน ว่า

اعلم أنّ الشيخ محي الدين رحمه الله ، لما تأهل للنظر والتحصيل ، رأى المسارعة إلى الخيرات ، أن جعل ما يحصله ويقف عليه تصنيفاً ينتفع به الناظر فيه ، فجعل تصنيفه تحصيلاً وتحصيله تصنيفاً ، وهو غرض صحيح وقصد جميل ، ولولا ذلك لم يتيسر له من التصانيف ما تيسر له .

ความว่า : พึงทราบเถิด แท้จริงท่านชัยคัมฮียัดดีน ในขณะที่ท่านได้มีความเชี่ยวชาญในการพิจารณาและสรุปผล ท่านก็จะรีบเร่งไปสู่การกระทำความดี โดยท่านได้นำสิ่งที่ท่านได้เรียนรู้และเข้าใจมาประพันธ์เป็นนิพนธ์ที่เป็นประโยชน์ต่อผู้อ่าน ท่านได้ทำให้งานนิพนธ์ของท่านเป็นประโยชน์และทำใ

ห้ประโยชน์จากงานของท่านมีลักษณะนิพนธ์และงานของ
ท่านนั้นมีเป้าหมายที่ถูกต้องและเป็นเจตนารมณ์ที่บริสุทธิ์

หากมีฉะนั้นแล้วท่านจะไม่ได้รับความง่ายดายในการผลิต
ผลงานนิพนธ์ต่างๆ (อิสฺยูตีย์, 1994: 54)

5.1 ตำราของอิมามอันนะวะวีรียด้านหะดีษและอุลุม เช่น

4.1.1 อัลมินหัจญ์ ฟิซฺรหฺศอหฺิมุสลิม

4.1.2 รียาฎอัศศอลิหีน

4.1.3 อัลอรรบะฮีน

4.1.4 อัลอัชการ

4.1.5 कुลาเศาะอัลอัหฺกาม

4.1.6 อัตตักريب วา อัตตัยสิร

4.1.7 อีรชาด ฎุลลาบ อัลหะกออิก

5.2 ตำราของอิมามอันนะวะวีรียด้านฟิกฮฺ เช่น

1.อุศูล วา อัญญาอะวาบิต

2.อัลอิฎอหฺ ฟิ อัลมะนาสิก

3.อัลตหฺกีก

4.ตะกออิก อัลมันหาจ

5.เราฎะฮฺอัลฎออลิฮีน

6. อัลพะตาวา

7.อัลมัจญุมอ

8. อัลมันหัจญ์ อัตฎออลิฮีน

5.3 ตำราของอิมามอันนะวะวีรียด้านตัรบะวียะฮฺ เช่น

1.อัลอัชการ อัลมุนตะคอบะฮฺ

2.อัตติบยาน ฟิ อาดาต หัมละฮฺ อัลกุรอาน

3.บุสตาน อัลอารีฟีน

4. อัตตัครคิศฺ บิ อัลกียาม

5. หิสบ อัตฮียะฮฺ วา อัชการ

5.4. ตำราของอิมามอันนะวะวีรียด้านอัตตะรอญิม เช่น

1.ตัฮซีบ อัลอัสมออ วา อัลฆออต

2.ฎออบะกออต อัลฟูกอฮาฮฺ

5.5 ตำราของอิมามอันนะวะวีย์ด้านอัลลุ่มออต

1. ตัหรีร อัตตันบีส

ตำราที่ท่านอิมามอันนะวะวีย์ได้เขียนเสร็จสมบูรณ์ เช่น

1.อัลมินห์ญู ฟิซรัห คอหีมุสลิม 2.รียาฎอัศศอลิหีน 3.อัลอัชการ
4.อัตติบยาน ฟิ อาดาต หัมละฮ อัลกุรอาน 5. เราฎาะฮ์อ์ฎุออลิบีน 6.
อุมตะฮ์ อัลมุฟตะกิน

ส่วนตำราที่ท่านอิมามอันนะวะวีย์เขียนไม่เสร็จสมบูรณ์ เช่น 1.อัลมััจญูมูอ
2.ตัศซิบ อัลอัสมออ 3.ซรัห อัลวะลสิฎ 4. ซรัห อบี ดาวูด (อับดุลฆอนีย์
อัตตักร, 1994: 159-160)

จากตำราต่างๆที่ได้นำเสนอ นั้นบ่งบอกถึงความรู้ความเชี่ยวชาญของ
ท่านในหลากหลายสาขาวิชา และในระยะเวลาสั้นๆท่านสามารถผลิตตำราออกมา
รับใช้สังคมมากมาย ซึ่งเป็นงานหะसानาต(ความดีของท่าน)และความบะรอกาตของท่าน

6. ตำราอัลมััจญูมูอ

ตำราอัลมััจญูมูอ คือตำราที่อธิบายเกี่ยวกับหุก่มฟิ กฮ
ใน ล ี ง ก ั ด ม ั ช ฮ ั บ อ ั ช ช ำ ฟ ี อ ี ย
ซึ่งเดิมหนังสืออัลมุฮัซซับเป็นงานเขียนของอิมาม อับู อีสฮาก อัชชีรอซี
3(469) ตำราอัลมััจญูมูอเป็นงานเขียนสามอูลามาอ คือ อิมามอันนะวะวีย์
อั ส ส ู บ ก ี ย แ ล ะ อ ั ล ม ู อ ฎ ี อ ี ย มี ถ ี ง 2 3 เล่ม
อิมามอันนะวะวีย์ได้ขยายจากหนังสืออัลมุฮัซซับของ อิมาม อับู
อีสฮาก อัชชีรอซี ประมาณ 120 หน้า เป็นเก้าเล่ม
จน ถึง ห ั ว ั ช ็ อ ุ ม ุ อ ะ ม ะ ล ำ ต (ก ำ ร ฐ ี อ ุ ข ำ ย)
ไม่ทันที่จะเขียนจนจบสมบูรณ์เนื่องจากเสียชีวิต ในปี 676
ฮิจเราะฮ์ศักราช หลังจากนั้นอิมาม ตากียุดดีน อัสนอบกี 4(683 H- 756
H.) ได้สานต่อโดยใช้ระเบียบวิธีทางวิชาการเช่นเดียวกับ

3 อิมามอัชชีรอซี อับู อีสฮาก อิบรอฮีม บิน อะลี บิน ยูโซป อัชชีรอซี เสียชีวิต 469
ในปีฮิจเราะฮ์ศักราช (อับนุ กะซีร, 1990 12/107)

4 อิมามตากียุดดีน อัสนอบกีคือ อับนุ หะสัน อับดุลกาฟีย์ ท่านเกิดที่หมู่บ้านสุบก
ในจังหวัดมะนุฟิยะฮ์ ประเทศอียิปต์ ในปี 683 ฮิจเราะฮ์ศักราช และเสียชีวิต756
ในปีฮิจเราะฮ์ศักราช

อิมามอันนะวะวีย์ ซึ่งได้เพิ่มอีก 3 เล่มถึงباب อัลมุฏอเราะะบะฮฺ จากkitab อัลบยูอ ท่านก็เสียชีวิต ทั้งช่วงเวลา 7 ศตวรรษท่านเช็คมุหัมมัด นาฎิบ บิน อิบ ร่อ ฮีม อัล มุ อฎี อี ย ⁵ (เสีย ปี 1 9 8 4) ได้สานต่อโดยใช้ระเบียบวิธีทางวิชาการเช่นเดียวกับอิมามอันนะวะวีย์จนจบถึง 23 เล่ม

ตำรา มัจญมูอ ชัรหฺ อัลมุหัชซับ คือตำราฟิกฮฺขนาดใหญ่ ใน ลัง กัด มัส ฮับ อัช ช า ฟิ อี ย เป็นตำราอ้างอิงของบรรดานักวิชาการฟิกฮฺในมัซฮับอัชชาฟีอีย์และมัซฮับ อื่น ๆ อี ก ด้ ว ย ตำราเล่มนี้เป็นการอธิบายเกี่ยวกับฟิกฮฺในสังกัดมัซฮับอัชชาฟีอีย์ แต่ในเวลาเดียวกันก็ได้อธิบายทัศนะอื่นๆ(มัซฮับอื่นๆ)นอกเหนือมัซฮับอัชชาฟีอีย์ ซึ่งนับว่าเป็นฟิกฮฺในกลุ่มฟิกฮฺเปรียบเทียบ ในตำรา มัจญมูอ นี้ จะปรากฏตัวบทดั้งเดิมที่เขียนโดยอัชชีรอซีย์ในหนังสืออัลมุหัชซับ หลังจากนั้น อันนะวะวีย์ ได้ อธิบาย เนื้อหา พร้อมกับเพิ่มเติมหลักฐานต่างๆที่ปรากฏจาก อัลกุรอานและอัชซุนนะฮฺ หรือทัศนะของท่านเอง หรือทัศนะนักวิชาการอื่น ๆ เข้ามา

ลักษณะพิเศษของตำราเล่มนี้ ในกลุ่มนักวิชาการฟิกฮฺว่า สาเหตุและปัจจัย คือจากการที่ท่านอิมามอันนะวะวีย์เอง เป็นผู้ที่มีความรู้และความรอบคอบในการค้นคว้าและแก้ปัญหาหุก่มฟิกฮฺ ท่านเป็นที่รู้จักในกลุ่มนักวิชาการสังกัดมัซฮับอัชชาฟีอีย์ ในฐานะนักมุชฎตะฮีด(นักวินิจฉัย)ชี้ขาด พร้อมกับอิมามรอฟีอีย์. โดยเฉพาะบรรดานักวิชาการยุคหลัง เห็นพ้องกันว่า ทัศนะที่ให้น้ำหนักมากที่สุด คือแนวคิดที่เห็นพ้องกันระหว่างอิมามอันนะวะวีย์และอิมามรอฟีอีย์ รองลงมา ทัศนะของอิมามอันนะวะวีย์และหลังจากนั้นเป็นทัศนะอิมามรอฟีอีย์ หลังจากนั้นเป็นทัศนะของนักวิชาการฟิกฮฺส่วนใหญ่

⁵ อัลมุฎอฎีอีย์ ท่านเกิดและศึกษาในประเทศอียิปต์ มัซฮับอัชชาฟีอีย์ เสียชีวิตในปี 1986 ที่ประเทศสะอุดีอาราเบีย ศพของท่านฝังที่มะดีนะฮฺ กุโบร์อัลบะกือ

หลังจากนั้นเป็นทัศนะของนักวิชาการที่มีความรู้
หลังจากนั้นเป็นทัศนะของนักวิชาการที่เคร่งครัด

สำหรับหนังสือ อัลมัจญมูอ
ของท่านได้รับความเชื่อถืออย่างสูงแม้จะเรียบเรียงไม่เสร็จสิ้นก็ตาม
หนังสือชุดนี้ถือว่าเป็นหนังสือสารานุกรมทางฟิกฮ์คู่กับหนังสืออัลมุขนิย
ของอิบน์ กุดดามะฮ์ จากมัสฮับหันทาลีฮ์
ซึ่งหนังสือทั้งสองชุดนี้ไม่ได้จำกัดตัวเองอยู่กับมัซฮับของผู้แต่ง
แต่เป้าหมายก็คือการนำเสนอสิ่งที่สอดคล้องกับอัลกุรอานและอัซซุนนะฮ์
(อ้างในมุฮัมมัดอาดลันด์ มะแซ, 2018: 95)

7. ระเบียบวิธีในตำรามัจญมูอ

7.1 วิธีการตัฟซีร (อถาธิบาย) อัลกุรอาน

การอธิบายอัลกุรอานโดยใช้สำนวนอย่างสละสลวยในการอธิบาย
คำศัพท์หรืออายัตอัลกุรอาน เช่น

قال تعالى : وَثِيَابَكَ فَطَهِّرْ (المدثر: 4) قال النووي: والأظهر أن المراد ثيابك الملبوسة، وأن معناه طهرها
من النجاسة،

وقد قيل في الآية غير هذا، لكن الأرجح ما ذكرناه (อันนะวะวี, มปป: 3/132)

7.2. วิธีการอธิบายหะดีษ

การอธิบายหะดีษที่ท่านอัซซื่อรอซีย์ได้นำเสนอนั้นถ้ามาจากเศาะฮีฮ
บุคอรีฮ์และมุสลิม ท่านจะไม่ขยายมากกว่าที่มีอยู่

แต่ถ้าหะดีษมาจากสุนัน

ท่านจะเพิ่มเติมหะดีษจากสายรายงานอื่นๆ

และถ้าหะดีษนั้นเฎาะอ์ฟ ท่านจะอธิบายสาเหตุ

เฎาะอ์ฟหะดีษอีกด้วย เช่น

1- قول النبي : الَّذِي يَشْرَبُ فِي إِنَاءِ الْفِضَّةِ إِنَّمَا يُجْرَجُ فِي بَطْنِهِ نَارَ جَهَنَّمَ» قال النووي

"حديث صحيح رواه البخاري ومسلم من رواية أم سلمة رضي الله عنها) "

2- قول النبي : نَهَى أَنْ يَتَوَضَّأَ الرَّجُلُ بِفَضْلِ طَهُورِ الْمَرْأَةِ» قال النووي: رواه أبو داود

والترمذي والنسائي وغيرهم)

قد يضيف النووي مع رواية السنن الثلاثة غيرهم من الرواة أحياناً ؛ كما في حديث أبي

هريرة قال : قال النبي لما سئل عن ماء البحر هُوَ الطَّهْوَرُ مَاؤُهُ، الْحِلُّ مَيْتَتُهُ» .

وقال النووي: حديث صحيح رواه مالك في الموطأ، والشافعي، وأبو داود، والترمذي،

والنسائي وغيرهم (อันนะวะวี, มปป: 1/82)

7.3 วิธีการอธิบายตัวบุคคล(ตระกูล)

การอธิบายเกี่ยวกับตัวบุคคลตามที่ท่านอัสซีรอซีบีได้นำเสนอนั้นท่านจะขยายเพิ่มเติม

เช่น

อัสซีรอซีบีได้นำเสนอในหนังสือมุฮัซซัซเกี่ยวกับรายงานหะดีษคือท่านหญิงอาอิชะฮ์ ว่า

أم المؤمنين عائشة رضي الله عنه ، فترجم النووي في شرحه لها بقوله: "عائشة رضي الله عنها تكنى: أم عبد الله، كُنِّيَتْ بَابِنِ أُخْتِهَا أَسْمَاءَ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ الزَّبِيرِ ، وَهِيَ عَائِشَةُ بِنْتُ أَبِي بَكْرٍ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عَثْمَانَ

(อันนะวะะ รีย้, มปป: 1/87)

7.4 วิธีการทางภาษาอาหรับ

การอธิบายโดยการขยายทางภาษาอาหรับเช่นอัสซีรอซีบีได้นำเสนอในหนังสือมุฮัซซัซเกี่ยวกับเวลาวิชาและ การปกปิดเอาเราะฮ์

- أن أول وقت العشاء إذا غاب الشفق ، فأوضح النووي هذه الكلمة من حيث اللغة، فقال المعروف عند العرب أن الشفق الحمرة ، وذلك مشهور في شعرهم ونثرهم ، ويدل عليه أيضاً نقل أئمة اللغة ، قال الأزهري: الشفق عند العرب الحمرة

(อันนะวะะ รีย้, มปป: 3/43)

- ستر العورة واجب قال النووي: " قال أهل اللغة: سميت العورة لقبح ظهورها، ولغض الأبصار عنها، مأخوذة من العور ، وهو النقص والعيب والقبح، ومنه عور العين، والكلمة العوراء القبيحة

(อันนะวะะ รีย้, มปป: 1/165)

7.5 วิธีการอหฺกามฟีกฮียะฮ์

การอธิบายเกี่ยวกับอหฺกามต่างๆให้ง่ายต่อการเข้าใจดังที่ท่านกล่าวว่า

" .وأما الأحكام فهو مقصود الكتاب ، فأبالغ في إيضاحها بأسهل العبارات

ความว่า อหฺกามนั้นคือหัวใจของกิตาบ

การอธิบายโดยใช้ประโยคที่ง่าย ๆ เป็นหน้าที่ของเขา

(อันนะวะะ รีย้, มปป: 1/4)

การนำเสนอหลักๆเกี่ยวกับประเด็นอหฺกาม มีดังนี้

- 1) แบ่งหัวข้อ เรียงหัวข้อ และขั้นตอนในการนำเสนอ เช่นอัสซีรอซีบีได้นำเสนอในหนังสือมุฮัซซัซเกี่ยวกับการบวมปากนำหะดีษเกี่ยวกับความประเสริฐบวมปาก และหุคมบวมปาก

حديث عمرو بن عيسى قال: قال رسول الله «مَا مِنْكُمْ رَجُلٌ يُقْرَبُ وَضَوْءُهُ فَيَتَمَضُّضُ، وَيَسْتَنْشِقُ فَيَنْتَبِزُ إِلَّا خَرَّتْ خَطَايَا وَجْهِهِ، وَفِيهِ وَخْيَاشِيمِهِ ...

ท่านอิมามอันนะวะวีย์ได้อธิบาย กล่าวว่

" هذا الفصل فيه جمل وبيانها بمسائل:"

- إحداهما: في الأحاديث أما حديث عمرو بن عبسة فصحيح، رواه مسلم في صحيحه في أواخر كتاب الصلاة...
- المسألة الثانية: في الأسماء: "أما عمرو بن عبسة فبعين مهملة، ثم باء موحدة، ثم سين مهملة مفتوحات...، كنيته. أبو نجيح السلمي، قدم على النبي مكة
- المسألة الثالثة: في اللغات والألفاظ: الخياشيم جمع خيشوم، وهو أقصى الأنف
- المسألة الرابعة: في الأحكام: فالمضمضة والاستنشاق سنتان

2) นำเสนอหลักฐานของท่านอิมามอัชชาฟีอีย์

ทัศนะต่างๆในประเด็นนี้และทัศนะที่มีน้ำหนัก(รอฎีห) เช่น

อิมามอันนะวะวีย์ กล่าวว่

- مذهبنا أنه لا يصح التيمم إلا بتراب... وتظاهرت عليه نصوص الشافعي، وحكي الرافي عن أبي عبد الله الحناطي. أنه حكي في جواز التيمم بالذرية... والأحجار المدقوقة، والقوارير المسحوقة وأشباهاها، قولين للشافعي، وهذا نقل غريب ضعيف شاذ مردود، إنما أذكره للتنبيه عليه؛ لئلا يغتر به

(อันนะวะวีย์, มปป: 2/213)

3) นำเสนอทัศนะสะลัฟและมัชฮับฟิกฮ์พร้อมกับหลักฐาน เช่น

อิมามอันนะวะวีย์ กล่าวว่

- قال النووي في مذاهب العلماء في الجورب قد ذكرنا أن الصحيح من مذهبنا أن الجورب إن كان صفيقاً، يمكن متابعة المشي عليه، جاز المسح عليه، وإلا فلا، وحكي ابن المنذر إباحة المسح علي الجورب عن تسعة من الصحابة، علي، وابن مسعود...، وأحمد، وإسحق، وأبي ثور، وأبي يوسف، ومحمد، وكره ذلك مجاهد... ومالك والأوزاعي، وحكي أصحابنا عن عمر، وعلي رضي الله عنهما جواز المسح على الجورب، وإن كان رقيقاً، وحكوه عن أبي يوسف، ومحمد، وإسحق، وداود، وعن أبي حنيفة المنع مطلقاً، وعنه أنه

رجع إلى الإباحة (อันนะวะวีย์, มปป: 1/444)

4) นำเสนอสาขาฟิกฮ์ที่หลากหลาย เช่น อิมามอันนะวะวีย์

กล่าวว่

- "فرع: أما تغميض العين في الصلاة؛ فقال العبدري (من أصحابنا: يكره أن يغمض المص لى عينيه في الصلاة، قال: قال الطحاوي: وهو مكروه عند أصحابنا أيضاً، وهو قول الثوري، وقال مالك: لا بأس به في الفريضة والنافلة، دليلنا أن الثوري قال: إن اليهود تفعله، قال الطحاوي: ولأنه يكره تغميض العين، فكذا تغميض العينين، هذا ما ذكره العبدري، ولم أر هذا الذي ذكره من الكراهة لأحد من أصحابنا، والمختار أنه لا يكره إذا لم يخف ضرراً؛ لأنه يجمع الخشوع، وحضور القلب، ويمنع من إرسال النظر، وتفريق الذهن

(อันนะวะรีย, มปป: 3/314 (อะลีย มุหัมมัด -
เอาดาตุลอัศฎอล, 2012: 19 -27)

8. คัพท์เฉพาะในการอัตรฎีหรือเลือกทัศนะ

ศัพท์เฉพาะที่ท่านอิมามอันนะวะรีย
ใช้ในการให้นำหนัก(อัตรฎี)หรือเลือกทัศนะ
กรณีมีทัศนะที่แตกต่างกัน ดังต่อไปนี้

1. وهذا هو الراجح
2. هو المرجح
3. أعتقد رجحانه
4. وهو الأظهر
5. وهو الأصح
6. وهو الصحيح
7. هذا هو الصواب
8. وهو الأقوى
9. وهو الأقوى دليلا
10. وهو المختار

11. الاختيار على المذهب الصحيح (อะลีย มุหัมมัด เอาดาตุลอัศฎอล,
2012: 37-38)

ระเบียบวิธีในการซัรหฺ(อธิบาย)หนังสือมีความละเอียด
มีความเป็นขั้นตอน หลากหลายนทัศนะ
การขยายหะดีษในกลุ่มสุนันโดยการเพิ่มเติมหะดีษพร้อมๆ
กับระบุถึงสถานะหะดีษ
และการใช้สำนวนที่หลากหลายแต่มิNYSEที่ไม่ซ้ำกัน
ซึ่งบ่งบอกถึงความอาลิมของท่าน

9. สรุป

สรุป อิมามอันนะวะรียเป็นอุลามาอ์ที่อาลิม
มีความเชี่ยวชาญหลากหลายสาขาวิชา ในมัซฮับอัชชาฟีอีย
การที่ท่านเขียนตำรา อัลมัญมูฮ ซัรหฺ อัลมุฮัซซับ
ที่ออกแบหนังสืออีกแนวหนึ่ง
ที่ผนวกเข้ามาจากหลายสาขาวิชาเข้าด้วยกัน
แม้แต่จะเจาะจงเฉพาะมัซฮับอัชชาฟีอีย

แต่มีซัยบ์อื่นๆก็สามารถที่จะเรียนรู้อีกด้วยเนื่องจากว่าท่านได้จำแนกด้วย
หลักฐานอัลกุรอานและอัลหะดีษ

10. บรรณานุกรม

อัสสะคอวีย, มุหัมมัด บิน อับดุลเราะฮ์มาน. มปป. **ตฺรญูมะฮฺ ซึค
อัลอิสลาม อบี ซาการียา ยะหยา บิน ซารอฟ อันนะวาวีย** มิสร,
มักตาบะฮฺ: อัลอัซฮัร อัชชะรีฟ.

รียะฮ, มักตาบะฮฺ: **มัอัสสะสะฮฺ เสาะหาบะฮฺ อัลญามิอะฮฺ.**

สุบฮียฺ อัศคอลีฮ, 1970. **มินฮัล อัลวาริติน ชัรหฺ ริฎาฎ อัศคอลีฮิน.**
บัยรูต, ดาร: อัลมาลาอีนา

อับดุลฆอนียฺ อัตตักร, 1994. **อิมาม อัลนะวะวียฺ.** ตีมัซ, ดาร: อัลกออ์ลม
อัสสุยุดียฺ, อับดุลเราะฮ์มาน, 1994. **อัลมันฮัจญ์ อัชชะวียฺ บี ตฺรญูมะฮฺ
อิมาม อัลนะวะวียฺ.** บัยรูต, ดาร: อิบनु

หัสม

อันนะวะวียฺ, ยะหยา บิน ชัรฟ, มปป. **อัลมัจญมูอ ชัรหฺ อัลมุฮ์ซัซ.**
บัยรูต, ดาร: ฟิกร

อิบनु อะฆว็อฮฺ, อะลี บิน อิบรอฮีม บินดาวูด มปป. **ตฺหฟะฮฺ อัฎฎอูลีบีนา ฟิ
ตฺรญูมะฮฺ อันนะวาวียฺ.** อิสกันดา

อะลียฺ มุหัมมัด เอาดาตุลอัศฎออล, 2012. **อิกติยารอต อันนะวะวียฺ ฟิ
อัลมัจญมูอ อัลมุเคาะละพะฮฺ ลี**

อัลมัซฮับ. เฆาะชะฮฺ, กุลียะฮฺซารีอะฮฺ ญามิอะฮฺ อิสลามียะฮฺ

มุฮัมมัดอาดลันด์ มะแซ, 2018. **จรอยธรรม อิมามอันนะวะวียฺ
ด้านการใช้ชีวิตและด้านการศึกษา,** มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์
วิทยาเขตปัตตานี : วิทยาลัยอิสลามศึกษา